

A
S
G
A
R
D
S
R
E
I
E
N

Å S G Å R D S R E I E N !

De kom for å "beskytte oss"! - Konge og regjering drev de i landflyktighet og ga oss quisling, den gemeneste landsforreder, foraktet like meget av sine tyske "venner" som av verden forøvrig. Tale- og trykkefriheten tok de fra oss. Vårt rettsvesen underminerte de, så vår samlede høyesterett nedla sitt verv i protest. Fagorganisasjonene ødela de. Hanssteen og Wickstrøm myrde de. Rektor Seip og tusener av våre beste landsmenn kastet de i fengsel. Angiveri, hemmelig politi og konsentrasjonsleirer velsignet de oss med. - For å beskytte oss? - Nei, for å terrorisere oss, kue oss, preparere oss til slaver for "herrefolket", "våre germanske brødre".

Nå har de kastet masken, og under navn av den "nasjonale arbeidsinnsats" avslørt det mest opprørende og folkerettsstridige forsøk historien kjenner på å tvinge okkuperte folk

til landsforrederisk krigsinnsats mot egne landsmenn. "Nasjonal arbeidsinnsats" kalles det, mens folk i virkeligheten utskrives til tyske krigsanlegg så hele vårt næringsliv og selvbergingsarbeid blir underminert. Hvis "nasjonal arbeidsinnsats" var hensikten, hvorfor iføres da nordmenn tyske uniformer, hvorfor står de under tysk militær kommando, hvorfor kastes tiden bort til marsjering og tyske krigssanger, hvorfor fratras de utskrevne sine norske legitimasjonspapirer og settes under tysk jurisdiksjon? Hvorfor? - fordi dette ikke et øyeblikk er ment som "nasjonal arbeidsinnsats", men er et like opprørende som djevelsk nazistisk forsøk på mobilisering av hele det norske folk til krig, - til krig på fiendens side, mot egne landsmenn.

DERFOR SIER VI NEI!

v v v v V v v

HVOR LENGE SKAL DETTE VANVIDD FORTSETTE?

U.S.A.'s handelsdepartement har forsøkt å regne ut hva hitler hittil har kostet verden. Beregningene er ført fram til begynnelsen av dette år, og sluttsummen blir rundt regnet 400 milliarder dollar. Minskningen av nasjonalinntekten i de okkuperte land beregnes til omkring 100 milliarder dollar. Krigen skulle altså til 1. januar 1945 ha kostet 500 milliarder dollar, eller 2.100 milliarder kr. For inneværende år beregnes krigsomkostningene til bortimot 600 milliarder dollar, hvortil kommer de okkuperte lands tap i nasjonalinntekt. For å gi et begrep om hva disse summer innebærer, framholder handelsdepartementet at krigsomkostningene fram til dette års slutt, kommer til å bli 3 ganger så store som totalomkostningene for krigen 1914-18.

Her er det altså tale om kolde penger -

likesom det naturligvis dreier seg om ytterst ufullstendige og problematiske beregninger. Man får i alle fall en forestilling om hva krigen koster menneskeheten i økonomisk henseende. Bombede og nedbrente byer med alt hva de inneholder av kunst og kultur, får man legge til de direkte krigsomkostninger - i den utstrekning skadene lar seg beregne. Hertil kommer så tapene av menneskeliv og alle de lidelser krigen har ført med seg, - og hvem kan beregne verdien av dette?

En føler en uendelig beklemmelse overfor disse kalde tall, og spør seg selv: Hvor lenge skal dette vanvidd fortsette? og hva hadde en ikke kunnet bruke de pengesummer til, som krigen har slukt, til menneskehetens beste?

v v v v V v v

SVERIGE SOM LAND - SVERIGE SOM FOLK.

Av forskjellige grunner har forholdet mellom Norge og Sverige under hele krigstiden vært gjenstand for diskusjon, og den har i den senere tid tilspisset seg. Det sier seg selv at interessen vil være stigende jo mer en nærmer seg slutten på krigen. Med henblikk på den etterkrigsordning, som en alt er begynt å drøfte, vil vi søke å gi dette forhold en så objektiv og uhildet bedømmelse, som det for tiden går an.

Det er framkommet kritikk mot den svenske regjering, som denne for det meste har latt ubesvart, eller iallfall - fra norsk synspunkt - utilfredsstillende besvart, og det etterlater sår i vennskapet som vi ønsker å se leget. quislingstyret har alltid sett sin interesse i å holde det åpent og å blåse til ilden etter beste evne. Heri har de fått god støtte fra de svenske nazikretser, selv om ikke engang disse har vist synnerlig forståelse for quislings tapelige storroms-drømmerier. Den skandinaviske halvøy lar seg med fordel ikke skjøre i to i lengden. Vi er derfor bundet til også i framtiden å finne en form for samarbeid, og framfor alt samhold. Vi bør derfor allerede nå forberede grobunnen, og vi gjør det i det håp at det møtes med tillit og like god vilje fra den annen side.

Nyordning i nøytraliteten.

Kritikken mot den svenske regjering har ytterst sjelden fått uttrykk i den frie norske presse, mens den nesten daglig kommer til orde i de svenske aviser. Det er i de svenske avisene en hører riktig norsk tale i denne tiden. Et klart uttrykk både av stemningen og spørsmålene det dreier seg om, fikk en i den ironiske lederartikkel i Gøteborgs Handels och Sjöfartstidning, som vi gjenga i vårt 17. mai nummer.

Angrepene på regjeringen bunner hovedsakelig, direkte eller indirekte, i den tyske permittent- og transitt-trafikk, som tillates på svenske jernbaner. Avtalen herom er så gammel som fra juli 1940, og den kom sannsynligvis i stand på grunn av

det svenske diplomatis "feilorientering" den gang. Etter tyskernes første imponerende framgang, regnet de med at verden var kastet inn i en lynkrig, og at tyskerne om ganske kort tid ville være herrer i Europa. På dette grunnlag "bøyet" landet seg for overmaktens ønsker.

Gjennomgangstog med mannskap og materiell til Narvik ble tillatt, likesom det ble gitt tillatelse til stadige reiser av ubevæpnede ferierende soldater (permittenter) mellom Tyskland og Norge. Narvik-transportene, som fant sted på et meget kritisk tidspunkt i krigførselen, nemlig da tyskerne måtte oppgi byen og var trengt opp i et hjørne ved grensen, har utenriksministeren framholdt bare omfattet legor, sykepleiere og legemidler, som ikke kunne ha noen avgjørende innflytelse på krigførselen. Horå har han fått medhold av den svenske "Pressnämnden", for hvis bedømmelse han innanket saken. Men Handels-tidningen, som ved siden av "Trots Alt" fører det mest aggressive språk i disse spørsmål, hevder at de 292 pleiere og legor som ambulansetoget medførte, var meningsløst mange til å ta vare på de par tusen mann tyskerne den gang hadde på de kanter. Bladet har nå etterpå fått uberegnet støtte i en bok: "Fjellene venter", som Narviks daværende borgermester, Theodor Broch, nylig har gitt ut. Her forteller han bl.a. at "spesielle sprongstoffeksporter var ankommet via Sverige i såvil forkledning. I en ukens tid var de fullt opptatt, og vi regnet ut at de ødela eiendommer for en million kroners verdi hver eneste natt. Noen dager senere fikk vi anledning til å sende en meddelelse til den svenske regjering om at det første disse "røde kors-mennene" tok seg til når de kom til Norge, det var å sprengte det svenske malmbolagets eiendommer i N..... . Direktør Hoel ved Malmbolaget sendte hver morgen en fortegnelse over disse ugjerningene og protesterte i det svenske selskaps navn. Men protestene ble ikke bearbet med noe svar." - Eksplosjonene begynte hver natt mellom 12 og 1 og de dyre elektriske lokomotivene sprengetes et for et.

Likeså ble den veldige lokomotivstallen og kajanleggene sprengt. "Trots Alt" som refererer dette, legger til at "det blir nok hyggelig når (og hvis) den svenske utenrikspolitikkens mørkelegning er opphørt, og man får kjennskap til et og annet som nå holdes hemmelig. Dette er imidlertid alt sammen forbi og tilhører historien, så la oss ikke her tale om den snøen som falt i fjor.

Det er et faktum at permittent-togene fortsetter. "Lynkrigen" har snart vært i 4 år, og om den svenske regjering "så feil" i juli 1940, så må den vel nå kunne rette på det, mener svensk presse. - Men permittent-togene går og går. I noen vogner sitter soldater som har lagt av seg våpnene, men i andre vogner like etter kommer våpnene. I bagasjen sydover frakter de med seg næringsmidler og andre saker som de har plyndret det norske folk for. I togene nordover transportereres spesielle økseskjoldpelotonger, som skal gi norske patrioter og martyrer kulen, når Terboven og Redless har fått dem stillet opp mot muren. Og - på Ardursternes Pale i Stockholm sitter Günther med foldede hender og sier: Amen, amen, ja - ja, la det skje!

Dette og meget annet, f.eks. at Sverige først nå, da det er gått opp for dem at krigens utfall kommer til å bli noe anderledes enn fra først antatt, har våget å knytte regulær diplomatisk forbindelse med den eneste lovlige norske regjering og vår konge, - at statens hjelpeaksjon mot finnene har vært ganske anderledes rikelig tilmålt enn den tilsvarende til nordmennene, - at norske flyktninger for en stor del får en uødig hårdhendt behandling, - alt dette har vakt en indignasjon og protest hos det svenske folk og i den svenske presse, langt bitrere enn vi noen gang har sett eller hørt den komme til orde hos oss selv.

Et folk og dets styre.

Hvis en ser bort fra Krügerpressen og de rent nazistiske organer, gir de svenske aviser inntrykk av at folkets innstilling er en helt annen enn den som den folkevalgte regjering inntar. Monismanns sympatieringer overfor Norge har vært overstrømmende, og den private offervilje synes nesten ubegrenset. De mangfoldige Norgesmøter har en tilstrømning som er sjelden, og det avfattes nesten daglig offentlige meningsyt-

ringer og resolusjoner fra alle samfunnsklasser og politiske avskygninger, ikke alene som uttrykk for medfølelse og sympati, men også som protest mot regjeringens politikk. Disse resolusjoner kommer ikke minst fra arbeiderne og deres forskjellige organiserte fag-grupper. Så hender plutselig noe som virker ganske forbløffende på utenforstående: Landsorganisasjonens representantskap erklærer seg helt innforstått med regjeringens politikk og gir den sitt ubetingede tillitsvotum, stikk i strid med disse enkeltresolusjonene. Mange har nok følt seg fristet til å spørre arbeidsbrødrene der inne, om de er seg bevisst at med den malm de bryter for tysk regning, yter de en yolkompenhandsrøking til masse-morderne på den annen side av Kjølen.

En kan vel slå fast at resolusjoner av denne sort, sjelden er utslag av en spontan folkemening. Nei de er produsert på bestilling. Den Hanssonske regjering er en samlingsregjering. Dens medlemmer er nesten alle ledere eller velnyttede og fortjente tillitsmenn i hvert sitt politiske parti. Man kan tillate seg å kritisere dem i avisene og søke dem penset inn på et bedre spor, men når det skal avgis en høytidelig offentlig resolusjon, sparker ikke partiet bena under sin egen leder, især ikke i en kritisk tid som denne. Den smidige og populære Per Albin hadde heller ikke unnlatt å forbedre sine tilhengere på forhånd, for å unngå noen "landsskadelige" eksesser.

Til tross for denne høytidelige formelle tilslutning, kan en allikevel gå ut fra at folket og regjeringen står tvert i mot hverandre i de spørsmål vi her er inne på.

Den svenske "Norgeshjelpen".

Våre "nazi-myndigheter" har alltid vært interessert i å framstille svenskene i så dårlig lys som mulig. Det er således forbudt for "norske aviser" å omtale den humanitære hjelp som Sverige yter oss. Det kan derfor være på sin plass å nevne litt om den

Viljen til humanitær hjelp til Norge har utvilsomt vært, og er fremdeles meget sterk. At hjelpen ikke har vært av en så større omfang, beror ikke på manglende vilje eller evne til å hjelpe, men på helt andre årsaker. Bl.a. har man i Sverige, for øvrig vel begrunnet, næret frykt for at hjel-

den ikke alltid kom den norske sivilbefolkning til gode. Det sier seg selv at under denne følelse av uviss- net har det vært meget vanskelig å gå inn for en positiv linje. Til tross for dette har hjelpevirksomheten vært av stort omfang, og pr. 1. august 1942 var hjelpen til Norge kommet opp i ca. 8 mil. kroner.

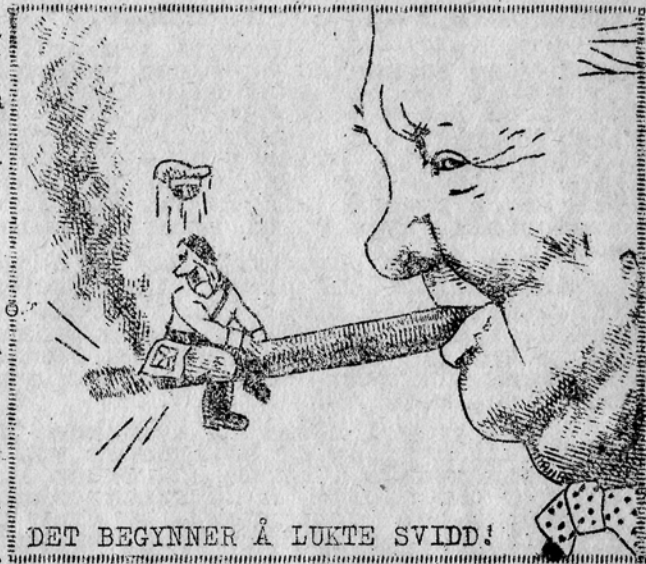
Sommeren 1942 fikk man etter lange forhandlinger i stand et system for hjelpevirksomheten som fikk være naværende maktaveres sanksjon. Det ble også gitt garanti for at hjelpen skulle komme fram til rette vedkommande. Etter dette kunne den svenske "Norgeshjelpen" settes i funksjon. Oppropet var undertegnet av 25 store riksorganisasjoner, og den omfatter nå praktisk talt alle befolkningslag. Den er helt apolitisk, og i dens styre sitter representanter for såvel arbeidere som arbeidsgivere, industriasjon, handelens og jordbrukets folk m.fl. Landsorganisasjonens ordfører, August Lindberg, er også "Norgeshjelpens" ordfører. L.O. har påtatt seg å bestride alle administrasjonsutgifter. Fra august til utgangen av april er det kommet inn ca. 7 mil. kroner. Viljen til å hjelpe er onestående, og "her kan en med rette snakke om en all-svensk samling, hvor den sterke pro-norske stemning har fått utløsning i positivt tiltak", sier vår svenske hjemmelsmann.

Parallelt og i samarbeid med "Norgeshjelpen" arbeider "Røde Kors", foreningen "Rädda barnen" og den norske "Nasjonalhjelpen"s svenske komité, som også representerer de norsk-amerikanske givere. De har opprettet et felles organ "Svensk og norsk-amerikanska Donatorkomitéen", hvis mål er å overvåke og koordinere de forskjellige hjelpeaksjoner for Norge. Hos oss er denne komité representert ved et utvalg, hvis formann er sognepresten i den svenske menighet i Oslo, A. Webbe. Utvalget har myndighet til å motta og fordele hjelpen, idet den støtter sin virksomhet til en erklæring om hjelpegavers uangripelighet, som okkupasjonsmakten har avgitt, og det har rett til i full utstrekning å føre kontroll med at den hjelpevirksomhet som utøves kommer dem til gode, som den er tiltenkt.

Til nødlidende familier, og spesielt til sjemannsfamilier, er det hittil utdelt ca. 1½ mil. kroner. For at denne hjelpen skal opprettholdes i full utstrekning, trenger en ca. 400.000 kroner pr. mnd.

Som "fadderskaphjelp" er det utdelt ca. 2 mil. kroner til barn. For tiden er det tegnet 5.600 svenske faddere og det innbringer månedlig ca. 170.000 kroner.

Den svenske menighet i Oslo har "bespisning av norske barn". Omkring tusen norske

barn får et ordentlig middagsmåltid hver dag i 2 måneder, hvorefter de byttes ut med en ny kontingent. Tilsvarende bespisning er også ordnet i ca 15 andre norske byer. Alt i alt kan en regne med at 5.000 barn daglig bespises. Det arbeides også med å få i stand "skolebespisning" i større målestokk på flere andre steder. Med dette for øyet har man skaffet seg disposisjonsretten over 840 tonn, eller i malt tilstand 500.000 kg. havregryn. Det er norsk havre som er tilbudt Sverige som kompensasjon for såkorn, men da Sverige prinsipielt avslår å motta næringsmidler fra Norge i denne tid, er saken ordnet ved at donator-komitéen overtar partiet med henblikk på skolebespisning.

Av de såkalte "Barns Hus" er det reist 5 stykker, nemlig i Narvik, Bodø, Steinkjær, Namsos og Kristiansund, og et forberedes i Molde. Dessuten har barnehjem og hjem for tuberkuløse barn fått hjelp med levnetsmidler. - På Modum oppføres et reknavalesent-hjem for barn, hvortil bygningsmateriale og innredning kommer fra Sverige. - Til skolefrokoster og underholdning av internatskoler i Nord-Norge er det bidratt med melk, fløte, kjøttkekstrakt og kunsthonning. Verdien av de næringsmidler som disponeres så-

ledes nærmer seg 1 mil. kroner.

Videre er det innsamlet mengder av barn-
nøklær og barnesko, og 6.000 pakker med baby-
utstyr er fordelt over hele landet, og et
parti på 2.000 pakker ventes inn. Det er
ikke fabrikkvare. Over alt i Sveriges land
sitter flittige kvinner og strikker og syr i
sine fritider for å få disse pakkene i stand.
Det er en rørende bilson til det lidende
brøderfolk, hvis verdi ikke kan måles i kro-
ner.

For å avhjelpe mangelen på legemidler,
er det stillet til disposisjon preparater
til minst 1-1/4 mil.kroners verdi. Dertil
kommer f.eks. et kvantum difteriscrum, sva-
rende til 1/3 av hele Sveriges forråd, egg
og fisk til syke, melk og havregryn til sy-
kehuse, m.m.

Det er vel kjent at svenskene har bi-
dratt til avhjelp av bolignøden ved å sende
oss standardhus, av de ca. 8.000 leilighet-
ter som ble ødelagt av okkupasjonsmakten,
er bare 2.000 gjenoppført, og over 1.000 av
disse består av såkalte "svenske-hus". Det
svarer til 893 hus, hvorav 624 er gave fra
Sverige.

Det som her er gjengitt må heller kal-
les belysende eksempler enn noen uttømmende
oversikt. Hvis en tar hensyn til samtlige
innsamlende midler, kan disse til dato verd-
settes til omkring 17 mil. kroner, uheldig
et ikke helt forsvinnende beløp, som taler
sitt tydelige språk om det svenske folks
innstilling.

Ved vår bedømmelse av Sverige i dag,
bør vi ha kjennskap til hva der gjøres av
all slags frivillig hjelpearbeid fra den an-
nen side. Det går sikkert en stadig strøm
av takksigelser fra tusener av nordmenns
hjerter for all den hjelp vi har mottatt i
disse vanskelige år. Vi håper at det bro-
legger veien til en nærmere tilslutning og
en større forståelse mellom de to folk i
framtiden.

Den 17. mai i år ble feiret av nordmenn
og svensker rundt om i hele Sverige, og det
ble samlet inn store summer til "Norgeshjelp-
pen". - På Skansen i Stockholm leste Gunnar
Reiss-Andersen sin prolog, hvor han gir ut-
trykk for nordmennes følelser når han sier:

Vi takker for hver gave,
hvert lån du gir som bror..
Vi frøs og lånte varme..

Som mer enn takk i ord
skal takken mot deg flomme
når Norges natt er omme.
Kall bare dette Norges dag.
Vi takker, bærer intet nag.
Men vit det, venner, Norges
dag skal komme!

Brøderfolk.

Ved å peke på disse "gode gjerninger",
mener vi ikke å dekke over regjeringens unn-
fallende nøytralitetspolitikk. Disse to
ting har intet med hverandre å gjøre. Gave-
ne kommer fra store korporasjoner og penge-
sterke firmaer, og de kommer fra fagorgani-
serte arbeidergrupper, fra menn og kvinner
og barn i de tusener av hjem, kort sagt fra
alle kretser av folket. I bunn og grunn gir
dette det samme uttrykk for hva folket føler
og -politisk også for hva det ønsker.

Regjeringen "føler" ikke, den sjongle-
rer, og under utøvelsen av sine akrobatiske
tricks har den bare den ene hensikt, at ku-
lene ikke må falle i gulvet. Man kan beun-
dre dens ferdighet som kullekaster, men man
vekkes ikke til begeistring for akrobatens
person. Sett utenfra er Sverige i dag mas-
kert. Innad føler folket i store trekk som
vi. Det tenker og tror og håper som vi.
Utad - ja, der er regjeringen masken. Vi må
tilstå at masken ofte har vakt dyp skuffelse
og dertil en viss frykt for at ansiktet bak
den kunne ha sveket den nordiske samholds-
tanken. Menigmannen i det svenske folk er
bitter på våre vegne over sin ledelse og
har sagt fra i ganske uforblommede ord.

I det store og hele har vi tidligere
ikke blannet oss bort i disse svenske spørs-
mal. Vi har ikke noe ønske om at Sverige
skal trekkes inn i krigen, og vi innser
klart nok at det har vært en stor fordel
for oss, at vår nabo har vært et nøytralt
land. Men vi kunne nok ønske at den svens-
ke nøytralitet ikke hadde funnet så nye og
elastiske, ja av og til forbløffende tysk-
fargete former.

"Svenska Dagbladet" har gitt et greitt
uttrykk for folkets følelser når det sier
at "vi er nøytrale i krigen mellom stormak-
tene, så nøytrale til og med, at vi, selv
om det skjer med tydelig uttalt uvilje-til-
later tyske transitt og permittent-tog på

svenske jernbaner, - men vi kan på ingen måte være nøytrale i våre hjerter har det dreier seg om det norske folk, som vrir seg som en orm i en maurtue under tysk invasjon og med quislingstyret som hjelper. I den henseende finnes det ingen avgjørelser eller avtaler, og der kjenner vi med våre norske brødre som nordisk folk og nordiske mennesker all berolinsk misnøye til trots."

I Sverige ble 9. april feiret med store minnehytideligheter på forskjellige steder. I sin tale i Vinterpalasset i Stockholm, uttalte det kjente borgerrådet Zeta Höglund bl.a. at "det under all svenskens hyldest til et folk, hvis mot savner sidestykke, stjeler seg en følelse av uverdighet og nagende uro overfor det faktum, at en i Sverige i nesten 3 år systematisk har lettet det tyske herredømme over Norge, ved å tillate de tyske troppe- og våpen-transporter gjennom landet. Denne trafikken er nå, ennå mer enn da den begynte, et dolkestikk i ryggen på det norske folk, og den virker som et åpent sår i det svenske folks moralske styrke. Den har skapt en indre splittelse der svenskene lærer sto enige. Den har nedsett svenskens prestisje i mange kretser i utlandet der de ville ønske at de var verdsatt og aktet. En stadig økende opinion krever at permittenttrafikken blir brakt til opphør. Man sier at bare regjeringen har rett til å bedømme alle sider ved denne vanskelige sak, men vi tror at Sveriges interesser faller helt sammen med de norske frihetsinteresser. Går Norge under, er også svenskene dømt til å være slaver under den tyske nazismen."

Samtidig talte Norges-vennen Per Gyberg i Modborgarhuset over ordene: "De kuer aldri oss". - "Den rystende tragedien på den andre siden Kjølen", sa han, "fyller oss svensker med den dybeste smerte. Ingen kan forbli kald og uberørt overfor dette. Det er med varme følelser vi er vitne til det norske folks inspirerende mot og den stille tillitsfullhet med hvilken det moter og utholder sin bitre skjebne. Her kan man virkelig tale om helter, om våpenløse soldater på den slagmark hvor gode og slette under slass om det norske folks sjel. Endog i døden seiret frihetsanden. Ekkoet fra eksekusjonspeltongene som blåste ut norske brødres liv, skal aldri dø helt ut i Norden."

De varmer og gleder våre norske hjerter, disse ordene. - Men tegene ruller og ruller!

Skulle permittent-trafikken fortsatte og bli våre undertrykkere og bedler til ytterligere nytte ved eksport av norsk arbeidskraft, i den krise vi nettopp nå er oppe i, da vil sikkert bitterheten komme like kraftig til orde hos oss som på den andre siden av grensen. Da vil det neppe være til å unngå at vi kommer til å se på svenskene, ikke som brødre, men som medskyldige i våre lidelser, og det vil etterlate seg spor som ikke tan hvilkes ut, selv når freden er der. Som det nå er, nå vi bare håpe at masken faller, og at den svenske regjering vil gi et sant uttrykk for de ønsket, som vi tror at folket selv nærer.

Et "folkestyre" hvor ikke folkevilljen styrer, er intet sant demokrati.

vvv vVv vvv

T Y S K H U M O R

I "Völkischer Beobachter" skrev den tyske rikspressesjefen den 28. februar 1940: "Den tyske avisleser er den best underrettede avisleser i verden. Vi behøver ikke, slik som andre, å føre verden bak lyset med hensyn til de forhold som hersker hos oss, men kan gi den innblikk i den virkelige situasjon. Vi vil ikke som andre bedra de folk som står utenfor krigen, vedrørende den virkelige krigssituasjon."

Kommentarer behøves vel ikke!

Hele verden vil nok også erindre rikspressesjef Dietrich på grunn av hans meddelelse i oktober 1941, da han sa at Sovjetrusland var helt knust og aldri ville kunne reise seg igjen. - Dr. Dietrich har vært frava-

rende en del i vinter, men han kom tilbake for noen tid siden, og han har slett ikke mistet sitt lys under en skjepe. "Nasjonal-socialismen" forteller han oss, "avviser enhver streben etter verdensherredømmet." - "Den nasjonal-socialistiske folkestat har opprettet en økonomisk og sosial ordning, hvor parolen om at "rett går foran makt" er gjeldende". - "En felles ordning mellom frie nasjoner kan bare gjennomføres når prinsippet om like sjanser for alle treffer i stedet for prinsippet om enkelte folks privilegerte stilling."

Dette sier den tyske rikspressesjef nå! Det har forryrig forekommet oss at nasjonal-socialismen har forandret ideologier for hvert land hitler okkuperte.

NAZISMEN OG FAMILIELIVET.

En av de innretninger nyordningen har villet innføre, som har møtt mest motstand hos det norske folk, er ungdomstjenesten. Den samlede reaksjon mot ungdomstjenesten, støttet i like høy grad av kirke, foreldre og lærere som av ungdommen selv, er sprunget ut av et sunt og samfunnsbevarende instinkt hos nordmennene. Den retter seg ikke bare mot ungdomstjenesten som et isolert fenomen, men gjennom den mot kjernen i hele det nazistiske system, mot nazismens forsøk på å tilvenne seg makten over ungdommen, mot dens forsøk på av fri, sunn, glad norsk ungdom å skape fanatiske, innskrenkede, ufrie partitjener. Den norske ungdom har kanskje i noen grad manglet store, samlende mål, som kunne ha utviklet den. Den har kanskje i litt for høy grad gått opp i spøk, sjargong, sportsliv og fornøyelser. Men alle som har hatt noe med norsk ungdom å gjøre i de senere år, vet at den er kjernesunn, real, fylt av livsglede. Den har hatt frihet i overmål og etter hvert som den er vokset ut over den første ungdom, er den gått over i samfunnslivet med ansvarsbevissthet og et sunt syn på livet. Det har kanskje i noen grad vært til skade for Norge at denne ungdom ikke slapp mere til ved landets styre og stell.

Av en slik ungdom vil nazismen gjøre statstreller. Den vil binde den til partiapparatet, ensrette dens syn og livsytringer, gjøre den ufri, innskrenket, ordinær og gemen. Den vil gjøre den til partisoldater uten privatliv, uten personlige glæder. Den vil ta fra livet det rikdommens vekstgrunnlag som en fri ungdom er.

Den tyske forfatterinnen Erika Mann forteller en anekdote fra Tyskland: "Husfaren kommer hjem, men finner ingen hjemme. På bordet ligger en papirlapp hvor det står: "Er i nasjonalsosialistisk kvinneforbund, kommer sent hjem. Mamma." Han skriver selv en beskjed: "Går på partimøte, det blir nok sent. Pappa." Så kommer sønnen hjem. Han etterlater seg følgende beskjed: "Vi skal ha nattøvelser til imorgen. Fritz!" Hilda, datteren er den siste. Hun skriver: "Måtte på nattmøte i Bund Deutscher Mädel. Hilda.""

I få av Europas land eksisterer det et så fast opptømret og autoritetsbundet familieliv som i Tyskland. Hitler har skjont at

skal man få tyskerne til varig å slutte opp om nasjonalsosialismen, må hjemmets autoritet tilintetgjøres. Nazismen fører med seg en fullstendig oppløsning av familielivet. Barna blir revet løs fra den samvittighetsfulle ansvarsbevissthet som leder deres oppdragelse i et hjem og blir utlevert til en kynisk partiledelses vilkårlige dressur. Gjennom den målbevisste oppløsning av familielivet blir en av livets og samfunnets primære og elementære grupper oppløst. De naturlige bånd som binder et menneske til den grunnleggende del av dets liv, slites over. Barna blir i realiteten tatt fra sine foreldre, får andre "ledere", fylles med mistro til hjemmets autoritet, læres til å spionere innenfor familietresen og til å om nødvendig - å angri sine nærmeste. Ungdommen skal læres soldatånd. Den skal innstilles på den mest absolutte offervilje så den er et villig redskap i et hvilket som helst øyemed. Den skal ikke ha lov til å ha personlig samvittighet, skal ikke ha lov til å tenke selvstendig, alle dens livsytringer skal gå i et bestemt spor, ledet av en vilje utenfor den selv: Partiet. Nasjonalsosialismen bygger på det farligste, mest sløvende prinsipp i all livsutfoldelse: Vanen. Derfor søker den å erobre ungdommen, ja barna. Derfor søker den å undergrave foreldrenes og familielivets autoritet, fordi familielivet betyr individuell oppdragelse. Nasjonalsosialismen derimot representerer mekanisk makt, upersonlig og umenneskelig autoritetsslaveri. Nasjonalsosialismen er uverdige moderne mennesker. Den er slaveri. Den er uverdige et nordisk kulturfolk. Både den norske kirke, de norske hjem, de norske lærere og den norske ungdom selv har erkjent dette.

v v v v V v v v v
GODT ORD OM NORGE.

Den schweiziske forfatter Jacob Bührer har offentliggjort følgende artikkel i tidskriftet "Die Büchergilde Gutenberg":

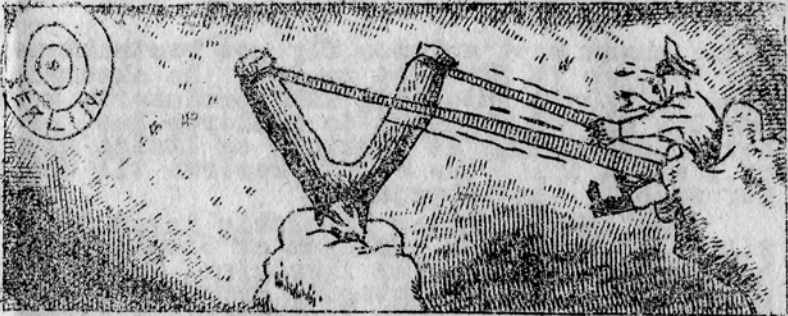
"Hvilken klang har ikke ordet 'nordmann' i dag. Ennå er tiden ikke kommet da hjertet fritt kan tale sitt språk. Men vi kan allerede høre dets stemme. Det er den trøst vi har i denne tid. Det er menneskehetens hjerte som vil avgi den siste dom, og foran denne dom vil Norge bestå.

Men hva betyr Norge i dette tilfelle?

Dreier set seg bare om det lille land der opppe i Skandinavia? Dreier det seg bare om et lite demokratisk lands uavhengighet og selvstendighet? Eller dreier det seg om noe mer, nemlig om med en innerste vilje å ville skape en ny verden, en vilje som er helt motsatt den som har brakt oss inn i katastrofen? Ja, det er om det og om det alene det dreier seg i Norge. Et slikt svar må den gi som kan se under overflaten og som kan frigjøre seg fra rent nasjonalistiske synsmåter.

Vi må gang på gang få lov å si at den som står på demokratiets grunn, ikke bare bekjenner seg til en nasjonal, men også til en internasjonal politikk. Norge gir oss i dag det beste eksempel på et demokratis indre vilje."

ELASTISK KRIGFØRING.

MILITÄROVERSIKT PRIMO JUNI.

LUFTRIGEN: Etter erobringen av Tunis og Bizerta 7. mai er man kommet inn i en periode hvor luftkrigen danner det helt dominerende trekk i krigsførselen på alle fronter. Bortsett fra Kina og Kuban er det i slutten av mai ikke foretatt noen landoperasjoner av betydning, unntatt amerikanernes erobring av Attu i Aleutene, som ble innledet ved landgangen 12. mai. På lang sikt er forøvrig også landstigningen på Attu og den forestående aksjon mot Kiska - den siste og vestligste av Aleuterne som japanerne ennå holder besatt - et ledd i luftkrigen. Fra Kiska vil det bli mulig for langtrekkende amerikanske bombefly å angripe Japans særdeles brennbare og - i hvert fall hittil - dårlig forsvarte byer. - I Burma begynte de allierte i vinter et framstøt, som de imidlertid selv bare betegnet som en stort anlagt rekognosering, og som i mai er blitt drevet tilbake av japanerne. Men nå har regntiden satt en stopper for videre landoperasjoner helt til ut i oktober, og også på denne front kjempes det nå bare med fly. - Nord for Australia har fornøddet stort sett vært det samme siden japanerne ble kastet ut av Guadalcanar i februar i år. Regntiden hindrer nå alle andre operasjoner enn flyangrep og sjøkrig, men det siste blir det lite av, da japanerne etter mange ubehagelige erfaringer er blitt forsiktige med å sette inn sin krigsflåte.

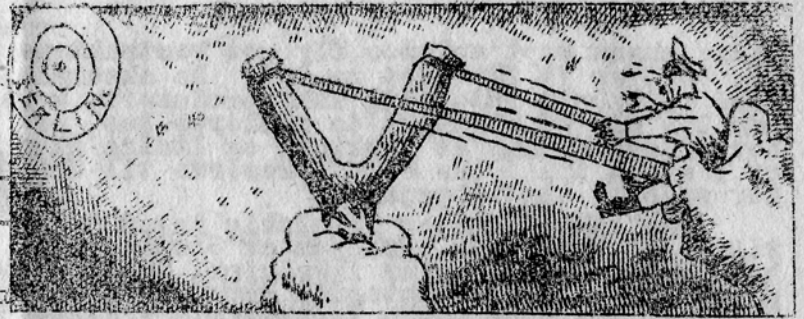
kampen om Atlanterhavet. I fjor gikk tallet for senket alliert tonnasje voldsomt opp fra april av. I år har de lyse netter bevikket at senkningstallet for april er sunket til omtrent halvparten av tallet for mars, og i mai har bedringen fortsatt. Dette viser at i år er det ubåtene som er jaget vilt. Store mengder fly med basis i land eller på hangarskip følger nå konvoyene, oppsporer ubåtene og senker dem med dypvannsbomber, eller de tilkaller korvetter og andre mindre, hurtiggående overflatefartøyer, som kaster bomber etter flyets anvisning. I denne forbindelse har Ciervas autogiro, som i Amerika ikke helt med rette - Kallós helikopter, vist seg epokegjørende. Disse fly trenger meget liten start- og landingsplass, og det skal være planen å utstyre alle Libertyskip med autogiro. Autogiroens viktigste egenskap er imidlertid at den kan stå nesten stille i luften og holde seg rett over ubåten, når den har funnet den. Takket være autogiroen stiger nå antallet senkede tyske ubåter like raskt som tallet for senket alliert tonnasje avtar. Det er neppe overdrevet optimisme å fastslå at kampen om Atlanterhavet allerede er vunnet.

Det hardeste slag i luftkrigen har rammet Tyskland, og det aller hardeste av dem var sprengningen av de to domninger ved Ruhr-dalen natten før 17. mai. Møhne- og Ederdammene var på henholdsvis 134.000 og 202.000 kubikk meter, og domningene hadde en tykkelse av opp til 30 m. nederst. Det var en framragende bedrift av R.A.F. å få hull på

Det er ikke bare over land at flyene i dag spiller en dominerende rolle. Det ser ut til at det i like høy grad gjelder for

Dreier set seg bare om det lille land der oppe i Skandinavia? Dreier det seg bare om et lite demokratisk lands uavhengighet og selvstendighet? Eller dreier det seg om noe mer, nemlig om med en innerste vilje å ville skape en ny verden, en vilje som er helt motsatt den som har brakt oss inn i katastrofen? Ja, det er om det og om det alene det dreier seg i Norge. Et slikt svar må den gi som kan se under overflaten og som kan frigjøre seg fra rent nasjonalistiske synsmåter.

Vi må gang på gang få lov å si at den som står på demokratiets grunn, ikke bare bekjenner seg til en nasjonal, men også til en internasjonal politikk. Norge gir oss i dag det beste eksempel på et demokratis indre vilje."

ELASTISK KRIGFØRING.

MILITÆROVERSIKT PRIMO JUNI.

LUFTRIGEN: Etter erobringen av Tunis og Bizerta 7. mai er man kommet inn i en periode hvor luftkrigen danner det helt dominerende trekk i krigsførselen på alle fronter. Bortsett fra Kina og Kuban er det i slutten av mai ikke foretatt noen landoperasjoner av betydning, unntatt amerikanernes erobring av Attu i Aleutene, som ble innledet ved landgangen 12. mai. På lang sikt er forøvrig også landstigningen på Attu og den foreslåede aksjon mot Kiska - den siste og vestligste av Aleutene som japanerne ennå holder besatt - et ledd i luftkrigen. Fra Kiska vil det bli mulig for langtreckende amerikanske bombefly å angripe Japans særdeles brennbare og - i hvert fall hittil - darlig forsvarte byer. - I Burma begynte de allierte i vinter et framstøt, som de imidlertid selv bare betegnet som en stort anlagt rekognosering, og som i mai er blitt drevet tilbake av japanerne. Men nå har regntiden satt en stopper for videre landoperasjoner helt til ut i oktober, og også på denne front kjempes det nå bare med fly. - Nord for Australia har forholdet stort sett vært det samme siden japanerne ble kastet ut av Guadalcanar i februar i år. Regntiden hindrer nå alle andre operasjoner enn flyangrep og sjøkrig, men det siste blir det lite av, da japanerne etter mange ubehagelige erfaringer er blitt forsiktige med å sette inn sin krigsflåte.

Det er ikke bare over land at flyene i dag spiller en dominerende rolle. Det ser ut til at det i like høy grad gjelder for

kampen om Atlanterhavet. I fjor gikk tallet for senket alliert tonnasje voldsomt opp fra april av. I år har de lyse netter bevirket at senkningstallet for april er sunket til omtrent halvparten av tallet for mars, og i mai har bedringen fortsatt. Dette viser at i år er det ubåtene som er jaget vilt. Store mengder fly med basis i land eller på hangarskip følger nå konvoyene, oppsperrer ubåtene og senker dem med dypvannsbomber, eller de tilkaller korvetter og andre mindre, hurtiggående overflatefartøyer, som kaster bomber etter flyets anvisning. I denne forbindelse har Ciervas autogiro, som i Amerika ikke helt med rette - Kallós helikopter, vist seg epokegjørende. Disse fly trenger meget liten start- og landingsplass, og det skal være planen å utstyre alle Libertyskip med autogiro. Autogiroens viktigste egenskap er imidlertid at den kan stå nesten stille i luften og holde seg rett over ubåten, når den har funnet den. Takket være autogiroen stiger nå antallet senkede tyske ubåter like raskt som tallet for senket alliert tonnasje avtar. Det er neppe overdrevet optimisme å fastslå at kampen om Atlanterhavet allerede er vunnet.

Det hardeste slag i luftkrigen har rammet Tyskland, og det aller hardeste av dem var sprengningen av de to demninger ved Ruhrdalen natten før 17. mai. Møne- og Ederdammene var på henholdsvis 134.000 og 202.000 kubikk meter, og demningene hadde en tykkelse av opp til 30 m. nederst. Det var en framragende bedrift av R.A.F. å få hull på

dem med tap av bare 8 Lancasterfly. Flodbølgen har felet vekk en rekke kraftverker, oversvømmet fabrikker og byer, ødelagt broer og jernbaner, sannsynligvis fylt en rekke kullgruber og ganske sikkert ødelagt innlandshavner og satt elve- og kanal-båter langt opp på land. Ned gjennom Ruhrdalen skal flodbølgen ha hatt en høyde på 8 - 12 m, og selv Rhinen skal etterpå ha steget 2 m.

En av de mest utpekerte utnyttelser av situasjonen var briternes angrep på Dortmund med nesten 1.000 store fly natt til 24. mai, på et tidspunkt da byen var oversvømmet, da tilførselen av trykkvann til brannslukning var redusert og jernbaneforbindelsen til nabobyene avskåret, så det var umulig å tilkalle hjelpemannskap til brannslukningen. I begynnelsen av mai fikk Dortmund en bombebelast på 1.100 tonn over seg. Ved den siste ødelighet var bombelasten over 2.000 tonn, den største i noen enkeltaksjon hittil. Hovedbetydningen av damsprenningene ligger imidlertid ikke i de ødeleggelser som flodbølgen har voldt, eller de førstyrrelser av kommunikasjoner og luftforsvar som blir en følge av oversvømmelsene. Dammene hadde heller ikke særlig stor betydning for elektrisitetsforsyningen. Men de skaffet nesten alt vann til Ruhrdistriktet, såvel industri-vann- som drikkevann-forsyningen, og dessuten vann til distriktets kanalsystem. Selv med stort menneskap vil det ta måneder å bygge opp dammene igjen, og ca. 2 år for å fylle dem. De er m.a.o. satt ut av spillet for hele krigen. Blir det meget tørt i sommer, vil det antakelig bli mangel endog på drikkevann i Ruhrdistriktet, og i hvert fall blir det helt utilstrekkelig med industri-vann til de tallrike koks- og gass-verk og andre kjemiske bedrifter.

Ruhrdistriktet produserer 3/4 av Tysklands koks, og over 40 % av landets jern- og stål-produksjon hviler på denne koks. Distriktets industri skriver seg for en god del fra før elektrifiseringens tid, og da koksproduksjonen gir rikelige mengder billig gass, er nesten all industri utbygget for bruken av gass som kraftkilde. Selv om det til nød går an å framstille koks uten svære mengder kjølevann, er dette ikke mulig med gass. Damsprenningen truer derfor med å lamme en stor del av Ruhrdistriktets industri, og det er ikke usannsynlig at tyskerne omgås med planer om å flytte en del av industrien til Schlesien eller andre, mere

trygt beliggende steder, selv om dette vil bety en lang produksjonspause og sterkt økede produksjonsomkostninger.

De allierte har imidlertid øyensynlig ikke til hensikt å la det bli meget tilbake før overflytning. Nesten hver natt hamres det ubarmhjertig løs på distriktets byer med omtrent samme kraft som under angrepet på Dortmund. Det er et vidnesbyrd om at angrepene begynner å slite, selv på luftvernpersonalets og jagerflyvernes nerver, at antallet nedskutte britiske fly synker fra natt til natt. Under angrepet på Dortmund tapte briterne ca. 4 % av sine fly, nemlig 38 stk. Under de to neste, omtrent like store angrep mot Ruhr, var tapene 27 og 25 fly. Bombelastene under disse angrep overstiger nå stadig 1.500 tonn. Dette er femteparten av den bombebelast som tyskerne kastet ned over et område på 1.300 kv. km. under vel 2 måneders storangrep mot London. I Dortmund ble 2.000 tonn bomber kastet ned over 4 kv. km. på under 1 time. Det betyr at et britisk flyangrep kan ha en 80 ganger så stor intensitet som ca. 60 tyske storangrep sammenlagt i 1940. Det er derfor neppe overdrevet å håpe at briterne snart vil ha lammet omtrent hele Ruhrindustrien, eller 30 - 40 % av Tysklands produksjon av jern og stål, kanoner, tanks, biler, ubåter o.s.v.

Selv om dette først for alvor vil gjøre sin virkning ved frontene om flere måneder, betyr angrepene allerede i øyeblikket overordentlig meget for Østfronten. Store styrker av luftvernmannskaper må holdes tilbake i hjemlandet og likeåa veldig mengder av luftvernmateriell. Briterne regner med at tyskerne må holde henimot 4/5 av jagerflyene i Tyskland, og enten dette tallet er riktig eller overdrevet, er det i hvert fall sikkert at russerne nå er overlegne i luften over Østfronten, og til og med har styrke nok til å delta i bombardementet av de tyske byer. Mangelen på jagere gjør at de tyske bombefly ved Østfronten har svære tap. I de to første uker av mai tapte tyskerne 1.300 fly, d.v.s. over 90 pr.dag. I den tredje uke av mai tapte de 371, mot russerne 61. Hertil kommer de veldig tap på Middelhavsfronten, hvortil tyske fly er sendt på inntrengende anmodning fra Mussolini. Det er imidlertid sendt et utilstrekkelig antall til endog å sikre luftherredømmet over italiensk område. Den 24. mai meldte de allierte at på de siste 4 dager